

Christelijke zorg blijft in gemeenten

► BARNEVELD

CHRISTELIJKE ZORGAANBIEDERS BLIJVEN IN DE MEESTE GEMEENTEN WAAR ZIJ WERKZAAM ZIJN, ZORG AANBIEDEN. DAT BLIJKT UIT EEN ONDERZOEK VAN HET *NEDERLANDS DAGBLAD* BIJ VIJF CHRISTELIJKE ZORGORGANISATIES.

Het succes waarmee contracten zijn binnengesleept, is opmerkelijk. Nu gemeenten nieuwe zorgtaken zoals jeugdzorg en begeleiding van chronisch zieken op zich nemen, was de vrees dat christelijke zorgaanbieders die vaak landelijk opereren, lokaal geen voet aan de grond zouden krijgen.

De contracten die Lelie zorggroep, Eleos, SGJ christelijke jeugdzorg, Timon en De Hoop hebben gesloten, bieden in veel gevallen slechts zekerheid voor het komende jaar. Vanwege de haastige invoering van de nieuwe zorgtaken, hebben veel gemeenten en regio's ervoor gekozen zorgaanbieders die al cliënten hebben binnen hun grenzen, ook het recht op nieuwe cliënten te gunnen. Bij nieuwe contractering wordt een grotere schifting verwacht.

'Gemeenten hebben tijd gekocht', zegt Jan Telgen, hoogleraar inkoopmanagement voor de publieke sector aan de Universiteit Twente. 'Ze hebben eerst contracten gesloten met de zorgaanbieders die nu al actief waren. Daarna gaan ze pas kijken wat ze precies willen veranderen.' Telgen vreest dat het in veel gemeenten niet meer zal komen van een revolutionair andere werkwijze.

Johan van der Ham van Lelie zorggroep, verwacht echter dat er bij nieuwe onderhandelingen wel geselecteerd wordt op werkwijze. De bestuurder van Lelie zorggroep voorspelt een 'shake-out' waarbij de zwakste organisaties weg zullen vallen. 'Over drie jaar ziet het zorglandschap er compleet anders uit.'

►► [zie ook pagina 4](#)

WILLEKE

nd.nl/cartoons

Onderhandelen met tientallen

Tegen de verwachting in kunnen christelijke zorgaanbieders vrijwel in alle gemeenten waar zij werkzaam zijn, zorg blijven leveren. De contracten zijn vaak van korte duur. Wie volgend jaar opnieuw een contract wil tekenen, moet zich nu bewijzen.

► AMERSFOORT

Christelijke zorgaanbieders moeten vanaf 1 januari zaken doen met gemeenten. Het inkt van de contracten met gemeenten is nog amper droog, of zij kunnen zich opmaken voor een nieuwe aanbestedingsronde, komende zomer. Voor christelijke zorgaanbieders die landelijk werken, betekent dit stapels papier en onzekerheid over de financiering. Bij Eleos was voorheen één medewerker druk met het sluiten van contracten, nu zijn dat er acht, zegt bestuurder Gijsbert Buijs. Een forse kostenpost voor de organisatie die kort geleden nog een faillissement in de ogen keek.

Eleos is er echter alles aan gelegen in zo veel mogelijk gemeenten zorg te mogen blijven bieden. Nu gemeenten per 1 januari verantwoordelijk zijn voor jeugdzorg en begeleiding van chronisch zieken en gehandicapten, komt 65 procent van de inkomsten van Eleos uit de kas van gemeenten. Jeugdzorgaanbieders SGJ Christelijke Jeugdzorg, Stichting Gereformeerde Jeugdbescherming en Timon zijn zelfs volledig afhankelijk van gemeenten. Ook De Hoop en Lelie zorggroep moeten een aanzienlijk extra deel van hun activiteiten via gemeenten gaan uitvoeren.

spanning

Deze overgang van zorgtaken werd de afgelopen jaren met argusogen gevolgd door christelijke zorginstellingen, politici en patiëntenverenigingen. Zouden landelijk opererende instellingen wel in staat zijn om met tientallen gemeenten contracten af te sluiten? Het *Nederlands Dagblad* inventariseerde hoe vijf christelijke (jeugd)zorgaanbieders het er in de eerste aanbestedingsronde vanaf brachten. Het resultaat is opvallend positief. Zij kunnen in de meeste gemeenten waar zij al werkzaam waren, zorg blijven bieden, ook aan nieuwe cliënten. Alleen SGJ moet op termijn de zorg afbouwen in zeven regio's waar al relatief weinig vraag naar het werk van SGJ was. De Hoop blijft in zeker achttien van de 42 jeugdzorgregio's actief, maar is in zeven andere regio's nog in onderhandeling of er nieuwe cliënten aangenomen mogen worden. Wat verder op-

CONTRACTEN CHRISTELIJKE ZORGAANBIEDERS IN JEUGDZORGREGIO'S

Gemeenten werken in 42 regio's samen om de jeugdzorg uit te voeren. In 29 regio's is er een contract met een of meer christelijke zorgaanbieders gesloten. In drie regio's zijn met alle vijf aanbieders contracten gesloten.

valt, is het geringe aanbod van christelijke zorg in Noord-Nederland, al zijn daar wel kleinere christelijke aanbieders actief, zoals Interzorg Ferwert. Timon, dat zorg biedt aan jeugd, jongvolwassenen en gezinnen, wist voor de begeleiding binnen de WMO zelfs het

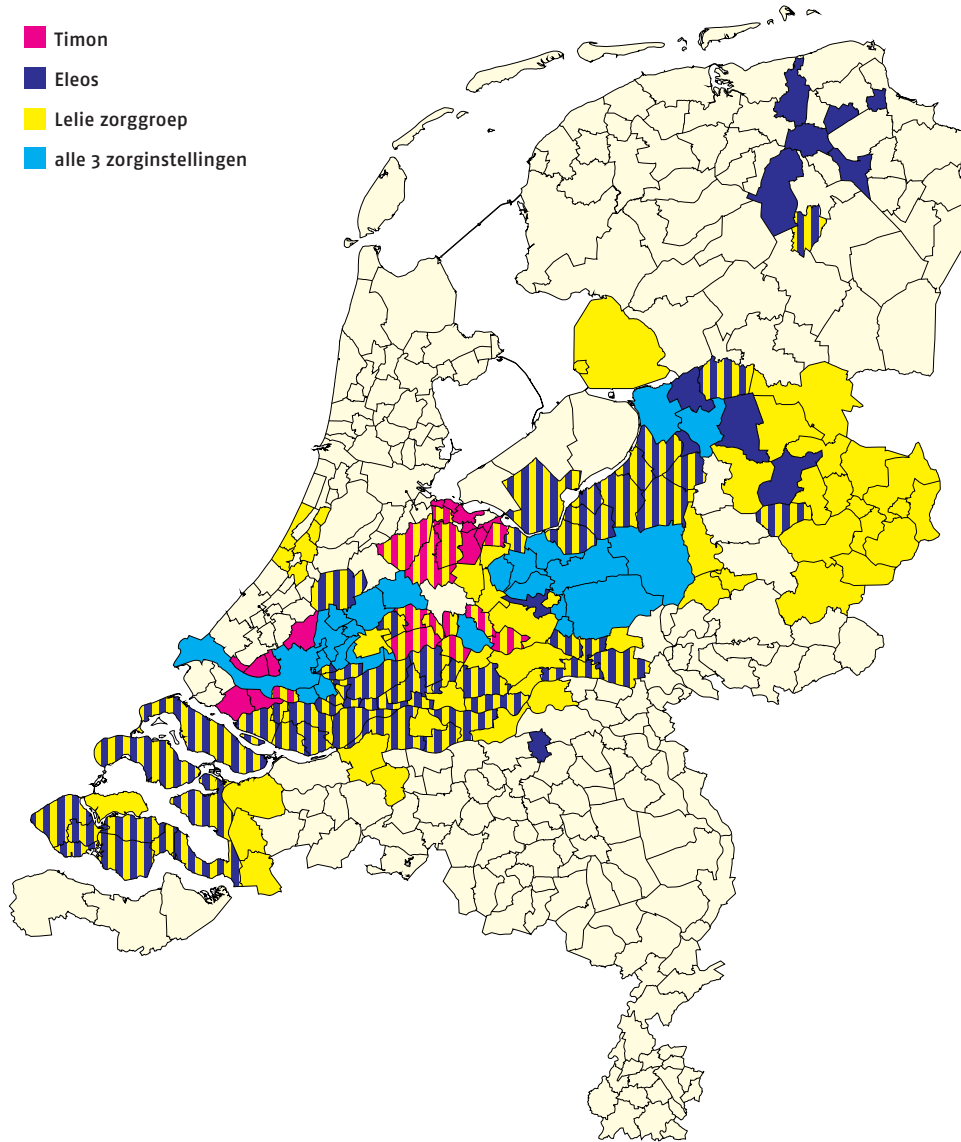
werkgebied uit te breiden naar gemeenten waar tot nu toe geen cliënten vandaan kwamen: Apeldoorn, de Gelderse vallei, de Gooi- en Vechtstreek en de omgeving van Gouda. Eén zwaluw maakt echter nog geen zomer. Door de trage besluitvorming over

de overdracht van de zorgtaken moesten gemeenten op het laatste moment nog contracten afsluiten met zorgaanbieders. Daarbij waren zij gebonden aan het overgangsrecht: iedereen die nu al zorg krijgt, moet die zorg het komende jaar bij dezelfde aanbieder kun-

gemeenten voor christelijke zorg

CONTRACTEN CHRISTELIJKE ZORGAANBIEDERS BEGELEIDING (WMO)

- Timon
- Eleos
- Lelie zorggroep
- alle 3 zorginstellingen

voeren, ben ik bang dat ze het daarbij laten. Maar dat was niet de bedoeling van de zorghervorming.'

Johan van der Ham, bestuurder bij Lelie zorggroep, verwacht echter dat bij nieuwe onderhandelingen wel degelijk geselecteerd zal worden op werkwijze. 'Gemeenten bieden nu zo veel mogelijk continuïteit en spelen op zeker. Dat dit niet alle jaren zo kan doorgaan, is evident.'

De bestuurder van Lelie zorggroep voorspelt een *shake-out* waarbij de zwakste organisaties zullen wegvallen uit de nu nog tientallen organisaties met een contract. 'Over drie jaar ziet het zorglandschap er compleet anders uit. We hebben ons druk gemaakt over de overdracht van zorg naar gemeenten in 2015, maar de grootste veranderingen zullen pas in 2015 en 2016 komen.' Van der Ham ziet die ontwikkeling met vertrouwen tegemoet. 'Dankzij de bundeling van christelijke zorgorganisaties binnen de Lelie zorggroep zijn we herkenbaar bij veel gemeenten.'

bezuinigingen

Met de nieuwe taken, krijgen gemeenten een forse bezuinigingsopdracht mee. Wat voelen de zorgaanbieders daarvan? De besparingen worden op heel verschillende manieren gehaald, signaleert Henk Jan Bunschoten, transitie manager bij SGJ. 'De ene gemeente wil dat we kinderen minder lang in een pleeggezin opvangen, andere gemeenten verwachten dat hun sociale wijkteams ervoor kunnen zorgen dat minder nieuwe kinderen instromen. Maar er zijn ook gemeenten die vooral de prijs per cliënt hebben verlaagd. Als dat ons te gortig werd, hebben we geweigerd zorg te leveren. In een regio ging de prijs toen alsnog omhoog.' Ook de voorwaarden van de contracten verschillen sterk.

Volgens Van der Ham kan zijn organisatie in vrijwel alle gemeenten waar Lelie zorggroep al werkzaam was, nieuwe cliënten aannemen, zij het onder soberder voorwaarden. 'Gemeenten als Dordrecht en Rotterdam hebben die lijn al eerder ingezet, dus daar hebben we de afgelopen jaren al geleerd meer inzet van de cliënt en zijn omgeving te vragen. Onze inzet is efficiënter geworden. Dat gaan we nu ook in de andere gemeenten toepassen.'

In 2007 werden gemeenten al verantwoordelijk voor de hulp in het huishouden. Nadat een aantal gemeenten met succes de prijs drastisch naar beneden had geschroefd, volgden de andere gemeenten al snel. Wat als gemeenten voor het komend jaar overal de maximale kortingen gaan bedingen die hier

en daar al met succes zijn afgedwongen? 'Wij gaan niet onder de kostprijzen werken, dat kunnen we eenvoudigweg niet', zegt Buijs. Dat Eleos dan uiteindelijk toch in meer gemeenten buiten de boot kan vallen, neemt Buijs voor lief. 'We zijn ooit veel kleiner geweest. Het kan best gebeuren dat we weer terugkeren naar die omvang.'

wijkteams

Dat er contracten zijn gesloten, wil nog niet zeggen dat cliënten automatisch de kant van de christelijke zorgaanbieders opkomen. Zij moeten vanaf dit jaar contacten onderhouden met enkele honderden wijkteams. Wie bijvoorbeeld jeugdzorg nodig heeft, zal over het algemeen bij een van de maatschappelijk werkers of jeugdhulpverleners in deze teams terecht komen. Wil je christelijke jeugdhulp, dan moeten zij doorverwijzen. Om bij al die teams in beeld te komen, is een behoorlijke klus, zegt Bunschoten van SGJ. 'Dat er landelijk gezien zo ongelooflijk veel teams zijn die cliënten moeten doorverwijzen, is wel een risico voor ons', erkent hij. SGJ probeert met zo veel mogelijk teams warme contacten te onderhouden. Het aantal beschikbare contactpersonen is echter te klein om bij elk wijkteam in beeld te zijn. Voor de instroom van cliënten is SGJ daarom meer dan ooit afhankelijk van bekendheid bij de achterban.

Van der Ham wijst erop dat medewerkers in sociale wijkteams verplicht zijn de sociale kaart van een gemeente te kennen. Zij moeten het weten als er christenen wonen die liever zorg van een christelijke zorgaanbieder krijgen dan van een algemene zorgaanbieder. 'En wij zullen onze achterban blijven voorlichten dat mensen zelf moeten aangeven dat ze zorg van Lelie zorggroep willen.'

Volgens hoogleraar Telgen is het benaderen van de eigen achterban voor christelijke zorgaanbieders inderdaad de beste methode om in beeld te blijven en afgesloten contracten ook te verzilveren. Hij ziet voor de relatief kleine christelijke aanbieders een belangrijke rol weggelegd om de zorg daadwerkelijk anders aan te pakken. 'Zij veranderen hun werkwijze veel makkelijker dan grote organisaties waar bij een verandering direct tientallen banen op de tocht staan. Hoe meer ruimte je aan kleine aanbieders geeft om maatwerk te leveren, hoe meer er zal veranderen. En christelijke zorgorganisaties moeten daarbij vooral hun eigen signatuur laten doorklinken, bijvoorbeeld door hun contacten met lokale kerken te benadrukken.' <

Contracten voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning zijn veelal per gemeente afgesloten. Begeleiding van chronisch zieken en gehandicapten is hierin een belangrijke nieuwe taak. In 159 van de 393 gemeenten is er een contract voor christelijke zorg.

nen ontvangen. Gemakshalve laten de meeste gemeenten deze zorgaanbieders ook nieuwe cliënten aannemen, zij het tegen lagere tarieven, of met de eis dat de cliënten minder lang zorg ontvangen. Veel contracten lopen echter maar een jaar.

'Gemeenten hebben tijd gekocht', zegt Jan Telgen, hoogleraar inkoopmanagement voor de publieke sector aan de Universiteit Twente. 'Ze hebben eerst contracten gesloten met de zorgaanbieders die nu al actief waren. Daarna gaan ze pas kijken wat ze precies willen ver-

anderen.' Telgen vreest dat het in veel gemeenten niet zal komen tot een revolutionair andere werkwijze. 'Als blijkt dat bezuinigingen op deze wijze te halen zijn, door zorgaanbieders een iets lagere prijs te laten betalen en iets vaker het eigen netwerk zorg te laten uit-